

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie:

J. U. skazanego z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 189 § 1 k.k. i in., oraz

D. S. skazanego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 227 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 17 kwietnia 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego D. S.

o wyłączenie od udziału w sprawie IV KK 121/25 Sądu Najwyższego sędziego SN
Adama Rocha,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Adama Rocha od udziału w sprawie IV KK 121/25.

UZASADNIENIE

W dniu 6 marca 2024 r., pod sygnaturą IV KK 95/25, zarejestrowane zostały w Sądzie Najwyższym kasacje obrońców skazanych J. U. i D. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 574/21. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2024 r. kasacje te zostały oddalone jako oczywiście bezzasadne. Orzeczeniem z dnia 11 marca 2025 r., IV KO 7/25, Sąd Najwyższy wznowił postępowanie kasacyjne, uchylił postanowienie oddalające kasacje i przekazał obie te kasacje do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym. Powodem wznowienia

postępowania było stwierdzenie zaistnienia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z rozpoznaniem kasacji z udziałem sędziego Sądu Najwyższego, który został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Sprawa zarejestrowana została pod sygnaturą IV KK 125/25, a zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 13 marca 2025 r., przydzielona została do rozpoznania sędziemu Sądowi Najwyższemu Adamowi Rochowi. Po zawiadomieniu stron o wyznaczonym składzie, obrońca skazanego D. S. pismem z dnia 3 kwietnia 2025 r. wniósł na podstawie art. 41 § 1 w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. o wyłączenie SSN Adama Rocha od udziału w opisanej sprawie. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że sędzia, któremu przydzielono sprawę, został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie gwarantuje zachowania niezależności i bezstronności. We wniosku podkreślono także, że w kasacji obrońców skazanego podniesiono zarzut zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w związku z tym, że w wydaniu orzeczenia Sądu pierwszej instancji brała udział nieuprawniona, delegowana sędzia Sądu Rejonowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Sędzia Adam Roch został powołany na stanowisko sędziego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego na podstawie postanowienia Prezydenta RP z dnia 20 września 2018 r. w wyniku rekomendacji wydanej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wadliwość tej procedury wykazana została w uchwałach połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020

r. (BSA I-4110-1/20) oraz składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22.

Przepis art. 41 § 1 k.p.k. jest jednym z elementów chroniących prawo strony do niezależnego i bezstronnego sądu, co oznacza, że musi być on wykładany w ten sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W ramach kontroli tego prawa trzeba mieć na uwadze, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. EKPC i art. 47 Karty Praw Podstawowych (por. postanowienie SN z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21). W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego SN Adama Rocha, które będą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby w składzie rozstrzygającym sprawę zasiadał ten sędzia. Taka konkluzja wynika wyroku ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce oraz innych orzeczeń trybunałów europejskich. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (szerzej w tym zakresie np. postanowienia SN: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 22 marca 2022 r., I KZP 13/21; zob. także postanowienie SN z dnia 15 września 2022 r., I KO 75/21), a to skutkuje przyjęciem, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Stwierdzenie to jest tym bardziej uprawnione, gdy dostrzeże się, że EKPC w kolejnych swoich orzeczeniach przeciwko Polsce do takich samych wniosków doszedł na gruncie orzekania w Sądzie Najwyższym przez sędziów wadliwie powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Cywilnej (wyroki ETPC w sprawie Dolińska-Ficek oraz Ozimek, a także Advance Pharma sp. z o.o.). Z tych powodów, kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC), a także mając na uwadze konieczność wyeliminowania skutków w postaci ewentualnego żądania

wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k., co przecież w tej sprawie już miało miejsce na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., oraz w celu ochrony Skarbu Państwa przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, należało wyłączyć od rozpoznania rozważanej sprawy sędziego SN Adama Rocha (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2022 r., II PUB 2/22, z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21 z dnia 3 października 2023 r., III KK 430/22 – KRI 279, z dnia 28 maja 2024 r., III KS 32/24, z dnia 9 stycznia 2025 r., IV KK 445/24 oraz z dnia 7 marca 2025 r., III KK 484/24).

Warto również dodać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiło się stanowisko, iż podjęcie przez Adama Rocha „czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Przejście osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej do Izb Sądu Najwyższego nastąpiło dzięki regulacjom przyjętym przez większość parlamentarną w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259). Zgodnie z art. 10 tej ustawy to Pierwszy Prezes SN dokonał przeniesienia osób orzekających dotychczas w Izbie Dyscyplinarnej, za ich zgodą, do jednej z Izb Sądu Najwyższego. Tymczasem Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego czy też z mocy samej ustawy. Należy podkreślić, że akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu. Akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Skoro jednak Izba Dyscyplinarna nigdy nie była sądem, nominacje te nie obejmowały możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym. Powołanie danej osoby do orzekania w tym Sądzie wymagało więc spełnienia procedury określonej w art. 179 Konstytucji RP przewidującej określone kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa oraz Prezydenta RP. Naruszenie tej procedury, również uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia

bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem sędziego Adama Rocha, który tak właśnie został powołany do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego” (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2023 r., IV KZ 19/23).

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[SOP]

[a.ł.]